

Một số suy nghĩ về công tác định mức kinh tế kỹ thuật và việc sử dụng định mức trong công tác kế hoạch của ngành Khí tượng Thủy văn

KS. THANH HÀ
Vụ Kế hoạch-Tài vụ

Định mức kinh tế kỹ thuật (KTKT) là mức tiêu hao cần thiết lao động sống (thời gian lao động) và lao động vật hóa (tài sản cố định, vật tư kỹ thuật) để sản xuất một đơn vị sản phẩm hoặc để hoàn thành một công việc trong một điều kiện tổ chức kỹ thuật nhất định.

I - CÔNG TÁC ĐỊNH MỨC KTTV TRONG NGÀNH KHÍ TƯỢNG THỦY VĂN

- Định mức chuyên ngành Khí tượng Thủy văn (KTTV)

Xuất phát từ yêu cầu quản lý, cho đến nay, trên các lĩnh vực công tác của Ngành, đều sử dụng các định mức KTKT của Nhà nước, ngành khác và chuyên ngành KTTV với hình thức và mức độ khác nhau: đầy đủ hoặc chưa đầy đủ chủng loại định mức, đã được ban hành chính thức hoặc chưa được ban hành chính thức.

Những lĩnh vực công tác đã sử dụng tương đối đầy đủ các loại định mức chuyên ngành KTTV là công tác điều tra cơ bản, công tác sản xuất sửa chữa máy, dụng cụ đo KTTV, công tác dự báo.

Riêng lĩnh vực nghiên cứu khoa học, vấn đề định mức còn khó khăn hơn cả, chưa có cơ sở để xem xét, xây dựng định mức cho sát đúng.

Xét về loại định mức, thì định mức lao động (được thể hiện dưới hình thức định biên) là loại định mức được hình thành, sử dụng trong tất cả các lĩnh vực công tác trong Ngành và phần lớn là có căn cứ thích hợp.

Dưới đây xin trình bày cụ thể các loại định mức đã hình thành, sử dụng trong công tác điều tra cơ bản, công tác sản xuất sửa chữa máy, dụng cụ đo KTTV, công tác dự báo.

1. Trong công tác điều tra cơ bản

Đã có các loại định mức về lao động, trang bị máy, cung cấp vật tư kỹ thuật và thiết kế mẫu.

a) *Định mức lao động, trang bị máy, cung cấp vật tư kĩ thuật*

Các định biên cho công tác điều tra cơ bản (định biên cho các loại quan trắc, định biên cho công tác nghiệp vụ, quản lí tại văn phòng đài, cho công tác quản lí điều tra cơ bản tại các đơn vị trung ương, định biên cho các đoàn điều tra khảo sát), các định mức trang bị máy đo, cung cấp vật tư kĩ thuật, trên thực tế, đã được hình thành, sử dụng từ lâu, căn cứ vào yêu cầu công tác, vào những qui định trong qui phạm quan trắc các yếu tố KTTV. Cùng với sự phát triển của công tác điều tra cơ bản, các định mức này cũng được bổ sung, phát triển thêm.

Đến năm 1983, hệ thống định mức lao động, trang bị máy, cung cấp vật tư kĩ thuật cho các loại, hạng trạm quan trắc thuộc 7 bộ môn: khí tượng bề mặt, khí tượng nông nghiệp, bức xạ, hải văn, cao không, thủy văn, môi trường đã được xây dựng, tổng hợp lại và được Tổng cục KTTV ban hành chính thức theo quyết định 347 QĐ/KTTV, ngày 24-XII-1983 và sau đó đã được sửa đổi, bổ sung theo quyết định số 344 QĐ/KTTV ngày 10-VIII-1987 của Tổng cục trưởng Tổng cục KTTV.

Hệ thống định mức này, bước đầu là căn cứ để xây dựng, triển khai kế hoạch lao động, đào tạo, tuyển dụng, phân phối cán bộ, để xây dựng, triển khai các kế hoạch về máy, về vật tư kĩ thuật KTTV.

b) *Thiết kế mẫu cho các loại trạm quan trắc*

Tổng cục đã có Quyết định số 19 KTTV/QĐ, ngày 28-III-1990 ban hành bảng tiêu chuẩn diện tích nhà trạm KTTV các loại, qui định thống nhất mức diện tích nhà cần thiết cho một số loại trạm KTTV.

Đây là một loại định mức về cơ sở vật chất kĩ thuật, là căn cứ để xây dựng kế hoạch đầu tư xây dựng cơ bản.

2. *Trong công tác dự báo*

Từ yêu cầu quản lí, trong công tác dự báo cũng đã hình thành, sử dụng các định biên cho các nghiệp vụ dự báo, thông tin vô tuyến, điện đồ ở Cục Dự báo và các đài địa phương; các định mức tiêu hao vật tư kĩ thuật cho nghiệp vụ dự báo như các loại bản đồ dự báo, giấy bản tin dự báo, bút chì các màu...

Nhưng các loại định mức trong công tác dự báo chưa được xây dựng xét duyệt, ban hành chính thức.

3. *Trong công tác sản xuất, sửa chữa máy, dụng cụ đo KTTV tại Công ty Vật tư kĩ thuật KTTV*

Đây là lĩnh vực công tác đã tổ chức và duy trì trong đối có nề nếp về công tác định mức: có cán bộ định mức, có Hội đồng xét duyệt định mức, có tổ chức xây dựng, xét duyệt, ban hành định mức và sửa đổi khi định mức không còn thích hợp.

Năm 1982, Công ty VTKTKTTV đã có quyết định ban hành định mức tạm thời cho 6 loại sản phẩm do Công ty sản xuất. Sau đó, trong quá trình thực hiện đã tiếp tục xem xét, bổ sung hoàn chỉnh

Năm 1989, Công ty lại có quyết định ban hành định mức lao động, vật tư cho 26 sản phẩm, dụng cụ sản xuất, sửa chữa tại Công ty.

Đây là cơ sở để Công ty tổ chức sản xuất, kinh doanh, xây dựng kế hoạch và thực hiện hạch toán.

+ Đánh giá về công tác định mức trong Ngành KTTV

- Những vấn đề đã làm được

Hầu hết các lĩnh vực công tác trong Ngành đều đã hình thành, sử dụng nhiều loại định mức chuyên Ngành KTTV. Đã có quyết định ban hành chính thức hệ thống định mức ngành về biên chế, trang bị máy, vật tư kỹ thuật cho mạng lưới điều tra cơ bản KTTV; định mức cơ sở về lao động, vật tư cho các sản phẩm, dụng cụ đo KTTV được sản xuất, sửa chữa tại Công ty Vật tư kỹ thuật KTTV.

Đây là một cố gắng lớn trong điều kiện tổ chức quản lý của Tổng cục và bước đầu các định mức, kể cả định mức đã được ban hành chính thức, và chưa được ban hành chính thức, đã được sử dụng trong công tác kế hoạch, công tác quản lý của Ngành.

Đã triển khai được một phần về mặt tổ chức công tác định mức của Ngành: đã có quyết định của Tổng cục thành lập Hội đồng xét duyệt định mức KTKT của Tổng cục, số 429 QĐ/TC, ngày 22-XII-1982 và đã có cán bộ theo dõi công tác định mức tại Vụ Kế hoạch Tài vụ.

- Những vấn đề chưa làm được hoặc còn hạn chế

Chưa có văn bản tổ chức về công tác định mức nên chưa hình thành được mối quan hệ công tác giữa các đơn vị, chưa xác định nhiệm vụ của từng đơn vị trong Ngành về xây dựng, quản lý định mức, dẫn đến hạn chế trong việc triển khai, phát triển bộ môn công tác này để phục vụ công tác kế hoạch, công tác quản lý Ngành.

Công tác định mức tại cơ sở: ngoài Công ty Vật tư kỹ thuật đã tổ chức được công tác định mức, còn ở các đơn vị khác, tuy nhiều nơi cũng đã hình thành, sử dụng định mức KTKT nhưng chưa hình thành về tổ chức công tác định mức (xây dựng, xét duyệt, ban hành).

Hệ thống định mức KTKT cho mạng lưới trạm KTTV ban hành năm 1983 cần phải nghiên cứu, xây dựng lại, do một số hạn chế sẵn có, do sự thay đổi về tổ chức quản lý, sự phát triển của Ngành.

Nhiều lĩnh vực công tác chưa xây dựng, ban hành chính thức định mức KTKT, hoặc chưa xây dựng được một hệ thống định mức đầy đủ, toàn diện, cần nghiên cứu xây dựng ban hành.

Nhìn chung, công tác định mức trong Ngành KTTV tuy đã được quan tâm và triển khai, nhưng chưa được tổ chức theo đúng yêu cầu, chưa tương xứng với vị trí cần thiết của nó trong quản lý Ngành.

II - ĐỊNH HƯỚNG CÔNG TÁC ĐỊNH MỨC KTKT TRONG THỜI GIAN TỚI

Ngành KTTV, với đặc thù nhiệm vụ công tác tương đối ổn định, vấn đề định mức càng có ý nghĩa quan trọng trong công tác kế hoạch, công tác quản lý Ngành.

Thời gian tới cần tập trung tổ chức tốt công tác định mức. Trong việc nghiên cứu đổi mới công tác kế hoạch hóa của Ngành, cần chú ý *vấn đề định*

mức hóa, định chuẩn hóa, trước hết là đối với kế hoạch hóa công tác điều tra cơ bản. Đây cũng là cơ sở để xem xét vấn đề hoạch toán Ngành.

Các nhiệm vụ công tác định mức trong thời gian tới, gồm có:

1. Xây dựng, hình thành tổ chức về công tác định mức trong Ngành. Xây dựng ban hành văn bản pháp qui về tổ chức công tác định mức, xác định trách nhiệm trong xây dựng, xét duyệt, ban hành, quản lí đối với từng loại định mức; xây dựng, tăng cường đội ngũ cán bộ định mức ở các đơn vị trong Ngành.

2. Xác định các loại định mức, cấp định mức :

3. Xây dựng lại, ban hành hệ thống định mức kinh tế kỹ thuật (KTKT) trong công tác điều tra cơ bản KTTV cho phù hợp với điều kiện tổ chức quản lí của Ngành, có căn cứ khoa học và tính thực tiễn cao.

Cần chú ý một số vấn đề sau:

— Chú ý mối quan hệ với các qui phạm quan trắc:

Các qui phạm quan trắc KTTV thường qui định rõ: yếu tố quan trắc nhiệm vụ quan trắc, dụng cụ, máy, công trình quan trắc, phương pháp quan trắc, yêu cầu kỹ thuật, yêu cầu sổ sách báo biểu...

Do đó, các qui phạm quan trắc KTTV là một căn cứ khoa học chủ yếu để xây dựng hệ thống định mức trong công tác điều tra cơ bản KTTV.

— Tùy từng loại mà xây dựng định mức theo đơn vị tính thích hợp

Hệ thống định mức cho mạng lưới trạm KTTV hiện nay xây dựng hoàn toàn theo đơn vị loại, hạng trạm. Điều này chưa hợp lí vì: Mức trang thiết bị, cung cấp vật tư kỹ thuật, lao động cần thiết là căn cứ vào nhiệm vụ quan trắc, phát báo của trạm. Còn việc phân hạng trạm thì lại căn cứ vào trang thiết bị, nhiệm vụ quan trắc, phát báo; căn cứ vào thời gian duy trì quan trắc; căn cứ vào vai trò của trạm trong quá trình nghiên cứu đặc tính thống kê của từng yếu tố KTTV và trong công tác chỉnh lí số liệu.

Do đó, ở một số loại trạm, các trạm cùng hạng không đồng nhất hoàn toàn về nhiệm vụ quan trắc, phát báo, có nghĩa là cũng không đồng nhất về mức lao động hoặc trang thiết bị, vật tư kỹ thuật.

— Phải nghiên cứu tình hình thực tế của mạng lưới trạm

Tình hình thực tế của mạng lưới trạm phức tạp, muôn hình muôn vẻ. Hệ thống định mức phải xây dựng thế nào đó để có thể là căn cứ áp dụng được đối với từng trạm cụ thể. Có thể theo hướng: định mức là một số nếu có thể áp dụng chung được, còn nếu không thì là một khoảng số và kết hợp với hướng dẫn thực hiện, trường hợp nào thì dùng số nào.

4. Nghiên cứu, xây dựng, ban hành chính thức các loại định mức chưa chính thức hoặc chưa có trong tất cả các lĩnh vực công tác của Ngành.

5. Sau khi xây dựng, ban hành hoàn chỉnh hệ thống định mức KTKT chuyên Ngành KTTV, định kì kế hoạch hoặc khi điều kiện tổ chức kỹ thuật thay đổi cần xem xét, sửa đổi hệ thống định mức cho phù hợp

Trong 5 nhiệm vụ công tác nêu trên, sau khi Ngành triển khai nhiệm vụ một, xây dựng xong tổ chức về công tác định mức trong Ngành, thì các đơn vị, theo chức năng của mình, sẽ tiến hành các nhiệm vụ còn lại dưới sự chỉ đạo chung của Ngành.